

Hyvät rehtorit, tervehdys täältä Helsingin suunnalta!

Toivon, että olette pysyneet terveinä koronamylläkässä ja päässeet jo jouluaskareisiin. Vuosi on ollut rankka ja on hyvä päästä hetkeksi tekemään aivan muuta kuin koulutöitä.

Vaikka huomio on epidemian vuoksi väistämättä viime kuukausina kohdistunut aivan muuhun kuin koulutuspoliittisiin asioihin, on päättävä vuosi tuonut mukanaan koronan hidastaman LOPS-työn oheen ainakin yhden merkittävän uudistuksen, **oppivelvollisuuden laajentamista** koskevan lakipaketin muodossa.

Tällä viikolla [Eduskunta hyväksyi uuden oppivelvollisuuslain](#). Huolimatta eri tahojen esittämästä toiveesta lykätä uudistuksen toimeenpanoa esim. vuodella, astuu se voimaan vaiheittain jo 1.8.2021 alkaen. Hankkeen tavoite on hyvä – jokainen peruskoulun päättävä suorittaisi jatkossa myös toisen asteen koulutuksen – mutta lakimuutos tuo meille tulevana vuonna kuitenkin kasapäin huomioitavaa, nopealla aikataululla. Tästä syystä on aiheellista kokoontua yhteen keskustelemaan uudistuksen meiltä edellyttämistä muutoksista. Näette viestini lopussa alustavan kutsun aikuislukiorehtorien yhteiseen Teams-seminaaripäivään pe 29.1.2021.

AiRe ry:n ja Aikuislukioliitto ry:n hallitukset ovat osallistuneet aktiivisesti oppivelvollisuuden laajentamista koskevan hankkeen valmisteluun ja ne ovat myös päässeet eri vaiheissa esittämään kommenttinsa ja lausuntonsa hankkeen luonnosteksteistä ja varsinaisesta lakiesityksestä (lausunut on myös opettajiemme yhdistys AIO ry). Rehtori Panu Kela on Aikuislukioliitto ry:n puheenjohtajana osallistunut ministeriön perustaman seurantaryhmän työhön ja olen itse seurannut valmistelua yksityisten koulutuksen järjestäjien työryhmän puolelta. Yhdistystemme tavoitteena on ollut varmistaa uudistuksessa oppilaitostemme toimintaedellytykset ja aikuisopiskelijoiden edut.

Lakipakettiin sisältyy kannaltamme paljon hyvää: uuden lain myötä laajenevaa oppivelvollisuutta voidaan jatkossa suorittaa nuorille tarkoitetun koulutuksen lisäksi myös aikuisten perusopetuksessa ja aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa (kulloinkin perustellusta syystä), uuden lukiokoulutukseen valmentavan TUVAn koulutuksen ohella.

E erityisen hyvänä yksittäisenä uudistuksena yhdistystemme hallitukset pitävät kannaltamme hankkeessa sitä, että lukiokoulutukseen valmentava TUVAn koulutus tuodaan jatkossa *kaikkien* opiskeluvaihtoehtojen ja jatko-opintosuunnitelmien vahvistamista tarvitsevien opiskelijoiden olottuville, maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten opiskelijoiden lisäksi. Oppilaitostemme jo pitkään toteuttamissa nivelvaiheen koulutuksissa (esim. starttilukio) on ollut kysymys juuri tämän kohderyhmän opiskeluedellytysten parantamisesta. Voimme otaksua, että uudistuksen myötä näiden opiskelijoiden määrä oppilaitoksissamme kasvaa, osaamista meillä varmasti riittää.

Tervetullutta on myös se, että uuden TUVAn koulutuksen rahoituksessa ei enää erotella nuorille ja aikuisille annettavaa koulutusta, vaan koulutuksen rahoitustaso on kaikille kohderyhmille jatkossa lähtökohtaisesti sama. Nykyisen aikuisille tarkoitetun LUVA-koulutuksen ongelmana on osittain ollut sen kalleus ja osa meistä on viime vuosina joutunut luopumaan tämän hyödyllisen koulutuksen järjestämisestä.

On myös hyvä, että opintotuki ja opiskeluhoito ulotetaan koskemaan oppivelvollisuuttaan aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa suorittavia opiskelijoita.

Eri asia on, kohdistuuko uudistuksen huomattava lisäpanostus oikealla tavalla esim. syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta.

Huolenamme uudistuksessa on kuitenkin ollut se, riittääkö uusien velvoitteiden hoitamiseen myönnettävä lisärahoitus kattamaan oppivelvollisuuden laajentamisesta koulutuksen järjestäjille aiheutuvat kulut. Tästä saamme tarkemman käsityksen ehkä vasta tulevina vuosina.

Voitte tutustua lausuntoteksteihimme AiRe ry:n (huomenna päivittyvillä) verkkosivuilla, ohessa eduskunnan sivistysvaliokunnalle toimittamamme lausunto.

∅

Kuluneena vuonna yhdistyksemme hallitusta ovat edellä mainittujen asioiden ohella työllistäneet myös aikuisten lukiokoulutuksen rahoitusta koskevassa **ohjeistuksessa ilmenneet epäselvyydet**. Olemme saaneet rehtoreilta lukuisia kysymyksiä mm. oppimäärän suorittaneiden *aineopiskelijoiden* rahoituksellisesta asemasta (voidaanko heidän suorituksensa ilmoittaa rahoituksen perusteeksi) ja keskustelua on käyty myös *lukion oppimäärää suorittavien* opiskelijoiden jäljellä olevan rahoitusajan laskemista koskevan ohjeistuksen muuttumisesta syksyllä.

Koska näyttää siltä, että rahoituksen perusteeksi ilmoittamista koskevat säännöt eivät ole täysin selvät, osin ehkä valtakunnalliseen KOSKI-palveluun siirtymisestä johtuvien syiden vuoksi, on Aikuislukioliitto ry lähettänyt rahoitusasioita koskevista kysymyksistä yhteisesti valmistelemamme tiedustelun viranomaisille.

Tänä vuonna annettujen uusien ohjeistusten joukossa on yksi aikuisten lukiokoulutuksen rahoitukseen liittyvä olennainen *selvennys*, joka on voinut jäädä koronan tuomien kiireiden vuoksi vähemmälle huomiolle. Se koskee **opiskelijalle** erityisen syyn vuoksi **myönnettävää lisäaikaa** opintojen loppuun saattamiseen.

Lukiolain (714/2018, 23§) mukaan opiskelijalla on oikeus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä enintään neljässä vuodessa. Koulutuksen järjestäjä voi kuitenkin myöntää opiskelijalle sairauden, vamman tai muun erityisen syyn vuoksi lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen, opiskelijan hakemuksesta. Aiempina vuosina ei koulutuksen järjestäjä lisäajan aikana ole kuitenkaan saanut rahoitusta kyseisistä opiskelijoista. Opetushallitus on tarkentanut tämän säännöksen osalta ohjeistustaan ja syksystä 2020 alkaen opiskelija on voitu laskea valtionosuusrahoitteisiin opiskelijoihin myös myönnetyn lisäajan puitteissa.

Aiempina vuosina oppilaitostemme rehtorit ovat mitä ilmeisimmin käyttäneet pykälän tarjoamaa mahdollisuutta lisäajan myöntämiseen varsin säästeliäästi. Aiemmin kyseisen säännöksen osalta todettiin lakiesityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 86/1997 vp, s. 76), että suoritusaikaa voidaan jatkaa ”esimerkiksi pitkäaikaisen sairauden tai ulkomailla opiskelun takia”. Lukiolain uudistamisen yhteydessä on ko. säännöstä koskeva perustelu (HE 41/2018 vp, s. 56) kuitenkin muuttunut seuraavaan muotoon:

Koulutuksen järjestäjä voisi myöntää opiskelijalle sairauden, vamman tai muun erityisen syyn vuoksi lisäaikaa opintojen loppuun saattamiseen. Myös tämä säännös vastaa sisällöllisesti voimassa olevaa lukiolakia, mutta opiskelijan sairaus tai vamma mainittaisiin erikseen laissa tarkoitettuina erityisinä syinä. Muita erityisiä syitä voisivat olla esimerkiksi opiskelijan suorittamat erityisen laajat lukio-opinnot, huippu-urheiluun valmentautuminen taikka erilaiset opiskelijan henkilökohtaiseen elämäntilanteeseen liittyvät sosiaaliset syyt, jotka ovat vaikuttaneet opintojen suorittamiseen.

Viranomaisen asian osalta nyt tekemät tarkennukset ohjeistukseen ovat hyödyllisiä ja saattavat olla oppilaitoksillenne myös rahoituksellisesti merkittäviä. Viestitellään tästä tarvittaessa, esim. tammikuun laskentapäivän osalta.

∅

Tulevana vuonna on muutoksia toimintaamme luvassa uudistusten vuoksi jälleen varsin paljon. Tästä syystä suunnittelimme yhdistyksen hallituksissa jo loppukesästä yhteisen seminaarin järjestämistä aikuislukioväelle epidemian hellitettyä, voidaksemme käsitellä ajankohtaisia koulutuspoliittisia asioita mukavassa yhteisessä tilaisuudessa vuodenvaihteen jälkeen. Epidemian uusi laajeneminen näyttää kuitenkin valitettavasti estävän yhteisten tapaamisten järjestämisen ehkä jopa koko kevätlukukauden ajaksi.

Keskusteltavia asioita on kuitenkin erityisesti meille rehtoreille tällä hetkellä käsillä poikkeuksellisen paljon ja *kutsunkin teidät nyt perjantaina 29.1. klo 10-13 Teamsin välityksellä järjestettävään rehtoriseminaariin*. Tässä tapaamisessa voimme muun ohella keskustella mm. oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanoon liittyvistä käytännön ratkaisuista, opetussuunnitelmatyön loppuun saattamisesta ja uuden LOPSin tuomista muutoksista kouluissamme, ehkä myös hieman rahoitukseen liittyvistä asioista.

Lähetän teille kutsun ja päivän tarkemman ohjelman tammikuun alkupuolella.

Toivotan teille Hyvää Joulua ja virkistävää vuodenvaihteen loma-aikaa!

Ystävällisesti,

Mauri